

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cene po pošti:

21 celo leto . R 40—
za pol leta . R 20—
za četrt leta . R 10—
za 1 mesec . R 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 R

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Wilsonova bolezen — posledica napada.

LDU London, 6. okt. (DunKU) Tukajšnji listi poročajo, da se v Združenih državah trdovratno razširja vest, da je Wilsonova bolezen dejanska posledica rane, ki jo je zadal strel iz samokresa povodom napada v Pittsburghu. Rana se je zanemarila in vzbujala resne skrbi.

LDU Washington, 6. okt. (DunKU) Predsednik Wilson je prebil noč zelo do-

bro. Ako se more sploh govoriti o spremembi, se more reči, da se je zdravstveno stanje predsednika izboljšalo.

LDU Pariz, 6. oktobra. (Dun. KU) Kakor poročajo listi, je polkovnik House snodil odpotoval s svojo soprogo v Brest. Zastopniku lista je izjavil: Dolžnost in prijateljstvo me kliče v Ameriko.

Američani v Dalmaciji.

LDU Berlin, 6. okt. (DunKU) »Acht-uh-Abendblatt« javlja iz Bazla: Po poročilu Centralagente iz Pariza so se na dalmatinski obali iznova izkricali američanski mornarji. Obstaja povelje ameri-

škega mornariškega tajnika Danielsa, po katerem bodo začeli ameriški mornarji boj z Italijani, ako bi ti ponovili napade na Trogir, Split ali na druga jadranska mesta.

D'Annunziijeve odredbe.

LDU Berlin, 6. okt. (DUNKU) Večerni listi poročajo od švicarske meje: »L' Information« javlja z Reke: D' Annunzio je na Reki odredil aretacijo jugoslovanskih in ameriških državljani. Grade se taborišča

za interniranje. Dela za utrdbo Reke napredujejo. Na periferiji mesta je D' Annunzio postavil težko artiljerijo in ladijske topove.

D'Annunzio dalmatinskim Italijanom.

LDU Split, 6. oktobra. (DDU) Gabriele D'Annunzio je naslovil na dalmatinske Italijane naslednji proglas: »Bratje Dalmatinci! Po oni vedri noči v Ronkih, od trenutka, ko smo odkorakali, je neka čimdalje globlješa tuga tlačila mojo odločnost, nek trn se je čimdalje ostreje zabadal v moje srce, polno vere. — To je bila misel na vas, to je bila bol, da nisem imel dovolj sil, da bi še isti dan razplamtal požar do našega Splita, da celo do Boke Kotorske, do onega starodavnega Perasta, ki je ohranil nado in zastavo. — Strast do Dalmacije še nikoli ni tako razvnela in mučila moje srca, kakor tedaj, ko sem bil na pohodu proti Reki. — »Kaj bo rekel, kaj bo storil moj Zader, kadar dobi poročilo o našem podjetju? Kaj porečejo, kaj prično šibnik, Trogir, Split in ostale posestrime? Ta tesnoba me ni zapustila niti tedaj, ko sem bil v naporu dela, ni me zapustila niti v trenutkih najenergičnejšega delovanja. V magoslavnem vzkliku Reke se mi je zdelo, da čujem tudi vaš glas, ki prihaja iz daljave in mi trga srce. — Bratje Dalmatinci, nismo vas pozabili in ne moremo vas pozabiti. Vojska Zmaga, zbrana okoli našega zidovja Reke, raste z vsakim dnem, postaja čimdalje številnejša, močnejša, čimdalje bolj disciplinirana in pripravljena. Ona gleda proti zapadu, da bi preprečila, da se Reka odreže od živega telesa majke domovine, po krivičnem načrtu, ki smo ga pravočasno razkrinkali. Ona gleda proti vzhodu, da bi preprečila zločinsko barantanje. — Zaupajte se meni, bratje Dalmatinci, jaz sem prvi in najvidnejši sluga vaše stvari. Zaupajte se bratski vojski Zmaga. — Samo Italijani morejo odločiti o usodi Jadrana. — Vsi ostali narodi so pritepenci, in mi ne bomo pripustili, da bi oni prevladali. — Kakor zvestoba Reke, tako je tudi zvestoba Dalmacije Italiji v čast.« — Podpis: Gabriele D'Annunzio.

Reka in Angleži.

LDU Milan, 6. okt. (DunKU) Listi našajo brzojavko Agence Havas iz Londona, po kateri je v uradnih krogi znano, da namerava britanska vlada izraziti italijanski vladi svoje začudenje zaradi podaljšanja nezakonitega položaja na Reki. Angleška vlada meni, da bo podaljšanje tega položaja Italijo izpostavilo nevarnosti, izstopiti iz kroga zaveznikov.

Premikanje italijanskih čet.

LDU Inmost, 6. okt. (DKU) Danes je odšel iz Inmosta 65. italijanski pehotni polk, kakor se govori, na jugoslovansko mejo. Na njegovo mesto je došel v Inmost 2. grenadirski polk.

Dr. Kramar o čeških Nemcih.

LDU Praga, 6. oktobra. (ČTU). Dr. Kramar je odpotoval včeraj v Pariz. Pred odhodom je imel vred reprezentacijskim

domom govor, v katerem je o razmerju v čehoslovski državi rekel med drugim: Ne mogel bi opravičiti pred svojo vestjo in pred svojo preteklostjo, ako bi zatiral Nemce. Nemci pa se morajo na to navaditi, da so Čehi gospodarji na Češkem. Nemcem bodo dali vse, kar potrebujejo za svoj narodni razvoj.

Stavke nemško-štajerskega učiteljstva.

LDU Gradec, 6. oktobra. (Dun. KU) Nemško štajersko učiteljstvo je po sklepu organizacije v Gradcu in po vsej deželi začelo šestdnevno demonstracijsko stavko v svrhu dosege gmočnih zahtev, med njimi enakostalnosti z državnimi uradniki, in je imelo danes dopoldne v Annensale demonstracijsko zborovanje, katerega se je udeležilo jako mnogo učiteljev in učiteljic iz vse nemške štajerske. Govorniki in govornice so opisovali bedo učiteljstva in utemeljevali svoje zahteve. Po zborovanju so odkorakali pred deželni dvorec. Odposlansvo je šlo k deželnemu glavarju dr. Rintelnu, kateremu je voditelj učiteljstva, strokovni učitelj Herz, predložil sklepe in utemeljil želje učiteljstva. Deželni glavar je obljubil, da bo njemu izročene sklepe predložil deželnemu svetu. Nato je učitelj Herz pozval učiteljstvo, naj se mirno razide in naj se v ponedeljek zopet loti svojega dela v šoli.

Sklicanje starega ogrskega parlamenta.

LDU Budimpešta, 6. oktobra. (ČTU) Poročevalec lista »Wiener Sonn- und Montagszeitung« je dobil od znamenite osebe nastopno informacijo: Ministrski predsednik Friedrich namerava sklicati stari parlament k tridnevnemu zasedanju. V tem kratkem zasedanju se bo sklenil novi volilni zakon. Do volitev se bo sestavil petčlanski svet.

Zveza narodov.

LDU Berlin, 6. oktobra. (Dun. KU) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Bruslja: Po poročilu Agence Havas iz Washingtona, se zveza narodov ne bo sestala pred prvimi dnevi prihodnjega leta.

Zapadnoruska vlada.

LDU Riga, 6. oktobra. (ČTU) Po zanesljivih poročilih se je sestavila zapadnoruska vlada. Imena ministrov še niso znana. Guverner za letske provincije je polkovnik Scheidemann, ki bo sporazumno z nemško vlado vodil odhod nemških čet iz Baltikuna.

Pogajanja s sovjetsko republiko.

LDU Pariz, 5. oktobra. (Dun. KU — Brezlično.) Kakor poroča »Temps«, je druga baltiška konferenca v Dorpatu sklenila, obnoviti mirovna pogajanja s sovjetsko Rusijo, in sicer v Dorpatu. Sovjetska republika mora svoje predloge obnoviti do 25. oktobra.

Kako naj bi si uredili državo.

Danes je tudi že političnemu otroku jasno, da se mora naša država, ako hočemo doseči miren, naraven razvoj v pravcu državne in narodne enotnosti, urediti decentralistično, t. j. posamezna plemena morajo v mejah svojega ozemlja dobiti toliko samouprave, da bodo mogla dalje dati na svojih dosedanjih kulturnih, socialnih in gospodarskih temeljih. Vsa tri zgodovinska plemena jugoslovanskega naroda Srbi, Hrvati in Slovenci so v ogromni večini ljudskih množic in njenih najboljših voditeljev najodločneje odklonila prve poizkuse nasilnega centralizma, s katerim so stopili na plan demokracije kot edina politična stranka, ki je za brezpogojen in nemejen centralistični državni sestav. Nele celokupna opozicija, ki ima za seboj pretežno večino ljudstva, marveč tudi elementi, ki iščejo novih poti izven vseh dosedanjih strank, katerim kaže smer Milan Marjanović pod geslom obnove, so za to, da dobe posamezna plemena oziroma pokrajine, ki tvorijo po zgodovini in kulturi ali gospodarskih pogojih posebne enote, v okviru tesne državne skupnosti gotovo mero avtonomije. Čisto jasno je, da ima narod v Macedoniji, bivši kraljevini Srbiji, Vojvodini, Bosno-Hercegovini, kraljevini Hrvatski, Dalmaciji in ostalem Primorju ter v Sloveniji vse preje nego enotno zgodovino, enotno kulturo, enotne gospodarske razmere, z eno besedo enotne življenjske pogoje. Če pa tega ni, je pa istotako jasno, da se ne morejo vse te pokrajine v vseh podrobnostih vladati po enem in istem kopitu. To se je lepo pokazalo že pri prvih centralistično prirojenih zakonskih načrtih, ki posegajo globoko v življenje in čustvovanje naroda, ki tičejo njegove kulture, kakor n. pr. za reformo šol, dalje naredba o učiteljskih, katera smo morali Slovenci in Hrvati odkloniti ne le iz verskih, marveč tudi iz splošno kulturnih razlogov.

Podobnih primerov in dokazov, da se v naši novoustanovljeni državi zaenkrat ne da vladati povsem centralistično, marveč se mora posameznim njenim plemenstvom, zgodovinskim in gospodarskim enotam pustiti, da si velike okvirne zakone, ki jih daje osrednji parlament, v podrobnostih prikuje po zahtevah lastnega telesa in začinijo po svojem lastnem okusu. To zahteva politična pamet, to zahteva demokratično načelo, to zahteva korist države.

Nobenega dvoma ni, da se bo ustavotvorna skupščina z veliko večino izrekla za decentralistično državno upravo, ker so vse dosedanje opozicijske stranke: srbska radikalna stranka, hrvatski pravaši ter Slovenska ljudska in Hrvatska ljudska stranka kot prave ljudske t. j. demokratične stranke za tako vladno obliko, kakor smo že gori naglašali. Največja teh skupin — srbska radikalna stranka — se je v svojem glasilu »Samouprava« že jasno izrekla v tem smislu, istotako so hrvatski Starčevićanci, združeni v »Narodnem klubu«, jasno izpovedali svojo avtonomistično vero, a Slovenska in Hrvatska ljudska stranka, združeni v Jugoslovanskem klubu, sta že po svojem demokratičnem programu za decentralistični sestav, kar ugotavlja »Narodna Politika« v uvodniku z dne 4. t. m. Za slovensko krščansko-socialno delavstvo tu ni nikakega razpوتا, ampak samo ena jasno začrtana pot.

Prihodnjč prinesemo podobni načrt za decentralistični sestav, kakor ga je izdelala osješka »Hrvatska Obrana«.

Aretiran voditelj Vendov.

LDU Vratislava, 6. oktobra. (ČTU) Ravnokar iz Görlitza dospela vest javlja, da je bil včeraj aretiran znani voditelj Vendov, Barth, ki je prišel iz Prage. Barth je bil pet mesecev v Parizu na mirovni konferenci. Njegova prizadevanja, ustvariti samostojno državo Vendov, so ostala brez uspeha. Aretacija zaradi veleizdaje je zbudila med Vendi veliko ogorčenje.

Woodrow Wilson.

Kriza poostrena.

LDU Belgrad, 6. oktobra. Danes dopoldne je razpravljajl designirani ministrski predsednik dr. Pavlovič z načelniki strank. Glede sestave nove vlade se širijo razne kombinacije. Govori se, da bi lahko prišlo do sodelovanja Demokratske zajednice in Narodnega kluba. Po drugi verziji bi se sestavila koncentracijska vlada pod predsedstvom Pašića.

LDU Belgrad, 6. oktobra. Dr. Pavlovič se je začel danes pogajati s Pašićem, Davidovičem in zastopniki Narodnega kluba glede sestave novega kabineta.

LDU Belgrad, 6. oktobra. V parlamentarnih krogi se misli, da bode nova vlada kmalu sestavljena, četudi se še ne ve, katera osebnost jo bo sestavila.

LDU Belgrad, 6. oktobra. Politični položaj je zelo nejasen. Poedini klubi so danes razpravljali o nadaljnjem poteku krize. Sklenili niso nič pozitivnega.

LDU Belgrad, 6. oktobra. Današnji listi se bavijo z ministrsko krizo kakor tudi s strankarskimi sporazumi z ozirom na novo krizo. Točno se ni moglo vedeti, v čem je obstajal sporazum med radikali in Narodnim klubom. Trdi se, da je bilo Narodnemu klubu obljubljeno bansko mesto na Hrvatskem in tri ministrska mesta. Tudi se govori, da je bilo ugodeno nekaterim zahtevam Narodnega kluba, zlasti da se stavijo pred sodišče krivci, ki se nahajajo sedaj v zaporu, da se odpravi cenzura in da se regulira zakon o vojski. Te zahteve Narodnega kluba so izzvale pri Demokratski zajednici nevoljo.

Politične novice.

— Iz večne krize v Belgradu ne moremo in ne moremo. Zdelo se je že, da bo sedaj vendar le šlo, ko se je Trifkoviću posrečilo sestaviti vlado, ki je bila voljna in zmožna prevzeti nase vse ogromno delo ter voditi državo v teh težkih časih zunanjih in notranjih nevarnosti. Toda demokratsko-socialistična klika se je skrla za hrbet regenta, ki ni hotel potrditi nove vlade, vsled česar je Trifković regentu vrnil izročeno mu nalogo. Tej kliki se je posrečilo, da ni bil od regenta poprašan za mnenje noben hrvatski in noben slovenski politik. Sedaj je položaj tak, da opozicijske stranke izjavljajo, da jim je nemogoče sprejeti sploh kako mesto, ko je regent napram njim tako nastopil. Jugoslovanski klub pa razmotriva vprašanje, če je sploh še primerno, da sodeluje še dalje pri neplodni in samo na intrigah in korupciji sloveči centralni politiki v Belgradu. — Tako daleč je prišlo po zaslugi Pribičevićevih demokratov, ki jim je le za gospodstvo nad ljudstvom, ki uvajajo v našo upravo korupcijo in podkupovanje. Edini izhod iz tega zla bi bile volitve v konstituanto, to da teh se demokrati boje.

— Proti slovanskim šolam v Trstu in Primorju. Laški nacionalac v našem primorju si je ostal zvest tudi potem, ko se mu je izpolnila toliko gojena goreča želja

da je prišel pod okrilje matere Italije. Lastna sreča ga ni napravila niti za las veliko-dušnejšega, pravičnejšega in izprevidnejšega; ostal je omejen in zagrozen, kakor je bil tedaj, ko je sklepal kompromise z Avstrijo, da je mogel neovirano zatirati domače slovansko prebivalstvo. O tem nas prepriča pisanje tržaške »Nazione« o vprašanju slovanskih šol v Trstu, Istri in Primorju. List pravi, da se laški meščanski krogi vznemirjajo nad glasovi, ki krožijo okoli, da namerava vlada ne-le vrniti Slovanom vse ljudske in srednje šole, ki so jih imeli pod Avstrijo, ampak jim še s svoje strani kaj dodati. Te vesti, pravi list, po njegovih informacijah niso resnične, vendar jih hoče osvetliti. Glede bivše slovenske gimnazije in učiteljskega v Gorici vprašuje: »Ali naj tudi sedaj ostane na Gorici žig dvojezičnega mesta, namesto da bi se to mesto, ki je pretrpelo za Italijo skoro popolno razdejavanje, prerodilo iz razvalin narodno očiščeno in varno? Ako se slovanske šole že morajo odpreti, naj se odpro v slovanskih krajih.« — Pazinska hrvaška gimnazija, piše list dalje, je bila od vsega početka trdnjava hrvatstva, proti kateri je bilo tamošnje italijanstvo brez vsake moči. To je avstrijska vlada ravno hotela. Ali si je mogoče misliti, da bo italijanska vlada obnovila to ognjišče slovanske propagande? To se ne sme zgoditi, hrvaška gimnazija naj pride v kraj, kjer ne bo pomenjala zanikanja italijanstva. — O slovanskem šolskem vprašanju v Trstu piše »Nazione«, da Italijani nečeno ne privatne ne državne slovenske šole v mestu, ker se ne sme kršiti italijanski značaj mesta. Že Avstrija je živo želela, vsiliti mestu slovansko šolo, toda ta želja se ji ni nikdar spolnila in ni si upala ustanoviti niti slovenske šole na državne stroške. Samo zadnja leta je s subvencijami podpirala dve zasebni slovenski šoli. Danes so razmere v Trstu jako izpremenjene. Avstrije in njenih protitalijanskih interesov ni več. Razen tega se je število Slovanov znatno znižalo, ker se je na tisoče slovenskih priseljencev vrnilo nazaj v rodno Jugoslavijo. To je čisto naravna posledica zgodovinskih dogodkov. Ali naj se sedaj Italijani sami postavljajo v nasprotje s tem naravnim razvojem stvari in damo Slovanom, česar se jim sama Avstrija ni upala dati? Nemci so poslali brez najmanjšega obotavljanja svoje otroke v italijanske šole in s tem priznali italijanski značaj mesta. Naj store Slovani enako. Tisti pa, ki tega nočejo, naj pošljejo svoje otroke v okoliške slovenske ljudske šole, ki jim jih veliko-dušno vzdržuje mestna občina. Te šole za Slovence, ki so kmetsko in predmestno ljudstvo, sploh popolnoma zadostujejo. — Tako si predstavlja kulturne dolžnosti Italije nasproti slovanskim državljanom tržaški laški liberalci. Kakor se vidi, hočejo Italijani za vse čase zagotoviti, da se bo njihov slovanski sodržavljan vedno vozil le v IV. in V. razredu. Pa jih bo zgodovinski razvoj lopnil po ustih.

— **Verski pouk na tržaških šolah, škof dr. Karlin in »La Nazione«.** V tržaški »La Nazione«, glasilo najzagrizenejšega italijanskega nacionalizma in svobodomiselnosti, čitamo dopis nekega »očeta v imenu mnogih«, v katerem napada škofa dr. Karlina, ker je le-ta opozoril italijanske katehete na njihovo dolžnost glede verskega pouka v šoli. Škof dr. Karlin je poslal katehetom okoliščino, v kateri jih opominja, naj bodo ob vpisovanju šolskih otrok navzoči ter opozore starše na njihovo pravico, da vpišejo svoje otroke za verski pouk. Verski pouk je namreč pod materjo Italijo fakultativen — neobvezen predmet, kar zlasti v Trstu znači toliko, kot da verskega pouka na šolah sploh ni. Škof dr. Karlin je vršil le svojo višjepastirsko dolžnost in pravico, ko je svojo duhovščino opozoril, naj stori, kolikor more, da zmaje starše iz njihove verske brezbrčnosti in zagotovi vsaj delu mladine verski pouk. Dopisnik »Nazione«, ki naziva škofa prav po boljševiški enostavno »Karlina«, opozarja starše, ki so se morda dali »presenetiti« od katehetov, naj kratko naznanijo šolskemu vodstvu, da odpovedujejo verski pouk svojih otrok. Sploh pa, pravi dopisnik, je posredovanje katoliških katehetov nezakonito in nedopustno, kajti ako se dovoli to njim, se mora prav to dovoliti tudi pristašem Svobodne Misli, metodistom in boljševikom. Potem mora šola postati prišče najrazbrzdanejšega verskega in političnega fanatizma. Naj pazi oblast, da se kaj takega ne zgodi. — Tako tedaj — katoliška Cerkev in njen nauk spadata po tem simu matere Italije v eno vrsto s katersibodi versko sekto, Svobodno Mislijo in celo z boljševizmom. Ne bomo govorili o notranjih vrednotah katoliške vere, ampak vprašamo: Kaj bi bila Italija, kaj bi bil Rim brez katoliške Cerkev in njenih ustanov ter veličastnih njenih kulturnih spomenikov? Velika je hvaležnost italijanskega naroda — tudi to ga označuje.

— **Angleška misija v Belgradu** je poslala pred kratkim časom na Reko svojega odposlanca majorja Panaua, da preišče zadnje dogodke. Major je svoje delo dovršil, se je vrnil v Belgrad in včeraj podal poročilo načelniku angleške komisije.

Dnevne novice.

— **Vpisovanje na živinozdravniško visoko šolo v Brnu** se vrši od 1. do 14. novembra t. l. za vse štiri letnike.

— **Brzovlak Dunaj—Ljubljana.** Z dnem 6. oktobra sta začela na progi Dunaj—Ljubljana gl. k. zopet voziti brzovlaka 5/5a in 6a/6 in sicer trikrat na teden. Brzovlak št. 5 z Dunaja vozi vsak ponedeljek, sredo in petek in brzovlak št. 6a iz Ljubljane vsak torek, četrtek in soboto. Brzovlak št. 5 je vozil prvič z Dunaja v ponedeljek dne 6. t. m. in brzovlak št. 6a iz Ljubljane v torek dne 7. t. m.

— **Iz Koroske.** Na praznik 8. septembra je bil nabit na cerkvi v Gospe sveti lepak, s katerim se pozivljajo tamkajšnji Slovenci in dekan, en kanonik, trije kleriki in civilne osebe, da nemudoma zapuste Gospo sveto, ker bodo sicer na povelje vlade ustreljeni. Enega teh klerikov so pred nekaj dnevi kamenjali v Gospi sveti, smrti ga je rešil neki kmet, kateri ni dopustil, da se na njegovem posestvu človek ubije. Onstran demarkacijske črte so Slovenci v vednem strahu, da se nasilja kakor v Gospi sveti tudi drugje ne začnejo ponavljati.

— **V Celovcu** zdaj sploh ne govorijo več kdaj da bodo Jugoslovani zapustili Korosko, temveč se raznaša povsod, da pridejo Jugoslovani zopet v Celovec nazaj. Ljudstvo, posebno revnejši sloji, se jako huduje čez Lemšeha, ki ga zove namesto Landesverweser: Landesverwüster, Angererja Laknerja in druge hujškatke, ki so zapeljali Celovčane na led in jih izdali Italijanom, kateri pokupujejo še tistih par jajc in tistih par litrov mleka, kar pripeljejo slovenski kmetje iz Gospe svete v Celovec.

— **V Savi** je utonil Alojzij Planinšek iz Šmartna pri Litiji. V tetek dopoldne je dejal doma družini, da gre na polje. Od tedaj naprej je izginil. Ker so ob Savi našli njegov klobuk, je najbrže našel smrt v valovih Save. Družina pravi, kdor bi morda našel truplo rajnega Planinška, naj ji to takoj sporoči, da ga bo mogoče pokopati doma. Naslov je: Alojzija Planinšek, Šmartno pri Litiji.

— **Iz D. M. v Polju.** V noči od 5. na 6. t. m. je bil ukraden v vevski papirnici velik transmissijski jermen, vreden nad 1000 K. Kdo je tat, je neznano. Čuvaj se je le malo časa odstranil, tat pa je porabil priliko in odnesel jermen. — Sladkorja ne dobimo že nad mesec dni. Čudno se nam zdi, da se nas tako odriva.

— **Ljubno na Gorenjskem.** Kakor bi nam hotelo pregnati otožna jesenska čustva in vzbuditi upanje in spomine na zopetno ljubko pomlad, cvete v polnem cvetju pri nas ena jablana, več drugih pa je tudi začelo že kazati popje in cvetje. Najbrže je temu nenavadnemu pojavu vzrok toplo južno vreme ali pa tudi nekaj huda toča, ki je 22. vel. srpana otokla dreve.

— **Brzovjavni promet s Poljsko.** Z dne 6. t. m. je bil uveden brzovjavni promet med našo državo in poljsko republiko.

— **Komisija za pregledovanje arhiva avstro-ogrškega gubernementa v Belgradu** je začela svoje delo. Že prve dni je našla zelo zanimivo gradivo.

— **Za upravitelja državnih monopolov** bo imenovan neki Francoz s 35.000 dinarji letne plače.

— **Po srbskih vojaških zakonih,** ki so bili razširjeni na celotno državo, rešujejo prošnje o vojaških oprostitvah komande divizijskih oblasti. Prošnje je pa vlagati redoma prejšnjim pri okrajnih političnih oblastvih, v Ljubljani torej na magistratu (vojaški oddelek).

— **Išče se kovač,** ki bi bil zmožen voditi samostojno obrt v večjem kraju na Dolenjskem. Nastop službe takoj, prostor je že pripravljen. Več se poizve v pisarni Jug. Strokovne Zveze, Jugoslovanska tiskarna II. nadstropje.

Ljubljanske novice.

lj **Zadušnica** kat. nar. starešinstva in dijaštva za dr. Pogačnikom. Prihodno nedeljo, 12. t. m. priredi kat. nar. akad. starešinstvo in visokošolsko dijaštvo zadušno spominsko pobožnost za rajnega ljubega svojega člana dr. Lovro Pogačnika v kapelici oo. jezuitov ob Elizabetni cesti. Sv. maša z zadušnico se prične točno ob 11. dopoldne. Vsi člani starešinstva in kat. nar. visokošolskega dijaštva so naprošeni, da se pobožnosti za umrlega prijatelja zanesljivo udeležijo.

lj **Mesto venca** prerano umrlemu upravnemu odborniku dr. L. Pogačniku je darovala »Hranilnica kmečkih občin« 100 kron za Elizabetno otroško bolnico v Ljubljani.

lj **Šentpeterski družabni klub.** Vsled smrti g. dr. Pogačnika se nameravana prireditve v ljudskem domu danes v torek ne vrši. Vabila veljajo za torek 14. t. m.

lj **Zahvala.** Vsem, ki so kakorkoli pomagali, da je nedeljska dobrodelna prireditve tako krasno uspela, izreka tem potom Stolna Elizabetna konferenca sv. Nikolaja najiskrejšo zahvalo.

lj **Obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani.** Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah se tudi letos ne more vršiti, ker manjka zadostnega kredita za njih vzdrževanje in ker tudi šolski prostori niso razpoložljivi.

lj **Južna železnica.** Počeniš s 5. t. m. sprejema južna železnica tako pri postajnih blagajnah kakor tudi pri doplačilih v vlaku v plačilo edinole jugoslovanski denar. Samo pri plačilih za uporabo simplom-ekspresa se sprejemajo tudi francoski franki. Povzeta je dopuščajo samo pri pošiljkih, kojih predajna in namembna postaja je na jugoslovanskem ozemlju.

lj **Pri Komandi mesta Ljubljane** naj se nemudoma javijo sledeči gg. častniki: Polacha Augustin, major; Černe Erik, kapetan; Schmitt Oskar F., kapetan; Lukmann Hubert, nadporoč.; Kaltenegger Pavel, nadporoč.; Kunstel Siegfried, nadporoč.; Popovič Pero I., prav. aks.; Lukman in Pirker, oba nadporočnika, Mazej Karl M., praporščak; Resman Andrija; Eiletz Leopold, poroč.; Schneider Ivan R., nadporoč.; Dr. Remec Alojz V., poročnik; Krišche Anton, praporščak; rez. peš. podpor. Čotič Franjo I. in peš. praporšč. Vukšinič Martin.

lj **Tatvina pri belem dnevu.** Na Sv. Petra cesti št. 18 je bilo včeraj v prvem nadstropju v zaprtim stanovanju, ko ni bilo nikogar doma, vlomljeno ter odnešene štiri suknje in pet telovnikov. Tatvino sta izvršila baje dva moška. Tatvina je policiji naznanjena. Pred nakupom se svari.

lj **Iz Ljubljene.** Na poti med frančiškansko cerkvijo in državnim kolodvorom se je v soboto izgubila listnica z okroglo 760 kron denarja. Pošteni najditelj se prosi, da odda najdeno na državno policijo proti nagradi.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Druga obletnica dr. Krekove smrti je jutri. V mestni župni cerkvi Sv. Jakoba se vrši ob pol 7. uri zjutraj slovesni rekivjem. J. S. Z. se ga udeleži po zastopstvu. Vabimo ljubljansko kršč. soc. delavstvo, da se v velikem številu udeleži maše zadušnice.

Ljubljanske skupine opozarjamo, da odposljejo gotovo na nocojšnjo okrožno sejo, ki se vrši ob pol 8. uri v knjižnični dvorani Jugoslovanske tiskarne vsaj po enega delegata. Seja bo važna.

Skupina »Ljubljana« nima jutri ob pol 6. zvečer svoje seje radi pogreba dr. Lovra Pogačnika. Seja se vrši v četrtek ob 6. uri zvečer.

Obraz.

Novela. Spisal Rabindranat Tagore.
(Dalje.)

Ko da je zelo iznenaden, je začel moj mož izpraševati, kdaj, čemu in kako je prišla ta deklica v hišo.

Jaz pa sem spoznala gnijlo prevaro vsega, prišla Hemangini za roko in jo peljala v mojo sobo. Nežno sem jo pogladila čez obraz, roke in lase in spoznala, da je stara kakih petnajst let in zelo lepa.

Ko sem tipala njen obraz, se je hkratu glasno zasmejala in dejala: »Ej, kaj pa delaš? Ali me hipnotiziraš?«

Sladek zvok njenega smeha je preonal v hipu vse temne oblake, ki so ležali med nama. Očila sem desnico krog njene vratu.

»Ljubica«, sem dejala, »poizkušam te videti.« In zopet sem pogladila z levico čez njen nežen obraz.

»Poizkusaš me videti?« je dejala in se znova zasmejala. »Kaj sem ti tikva v tvojem vrtu, ki me moraš otipati okoli in okoli, da veš, če sem dovolj mehka?«

Tedaj sem spoznala, da ne ve, da sem izgubila luč oči.

»Sestra, jaz sem slepa,« sem dejala. Bila je tiho. Čutila sem njene velike, mlade oči, ki so radovedne ležale na mojem obrazu. Vedela sem, da so polne sočutja. Nato je postala zamišljena in vsa zmedena in je dejala po kratkem molku: »O, zdaj vem! Iz tega vzroka je poklical tvoj mož svojo teto, da je prišla in ostala pri vas.«

»Ne«, sem odgovorila, »ti se motiš. On ji ni nikoli dejal, naj pride. Prišla je čisto sama od sebe.«

Hemangini je zopet zbruhnila v zveneč smeh. »To je uprav moja teta,« je dejala. »O! Ni lepo, da je prišla, ne da bi jo bil kdo povabil. Toda ko je že prišla, se je ne boste iznebili tako naglo, o tem vas zagotavljam.«

Nato je umolknila in je bila videti zmedena.

»Toda čemu me je oče poslal sem?« je vprašala. »Ali mi veš povedati?«

Med tem, ko sva govorili, je prišla teta v sobo. Hemangini ji je dejala: »Kdaj boš odpotovala, teta?«

Teta jo je gledala vsa iz sebe.

»Kakšno vprašanje,« je dejala, »še nikoli nisem videla tako nemirne stvarice kot si ti. Ravno sva prišli, pa že vprašaš, kdaj bova odpotovali.«

Opozarjamo vse skupine na naredbo o osem urnem delavniku, katero priobčimo v jutranji številki.

Razne novice.

r **Ljudsko visoko šolo** otvorijo z novim letom v Berlinu. Šola je namenjena izpopolnitvi izobrazbe tistih ljudskih krogov, ki imajo za seboj ljudsko in meščansko šolo. Cilj ljudske univerze ne bo, kopolčiti v ljudeh razno znanje, marveč njena naloga bo v prvi vrsti, da nauči delavce znanstveno misliti in soditi.

r **Nove vrste dobičkar** se je pojavil v Ameriki. Nek agent je kupil stavbišče v bližini hiš bogatinov in je napravil načrt, da bi sezidal poslopje tako, da bi stalo tik hiše nekega bogataša, ki bi jo na ta način postavil popolnoma v senco in zakril njeno lepoto. Kaj je storil njegov premožni sosed? Kupil je od njega stavbišče za takšno ceno, da je agent zaslužil sedem tisoč dolarjev. Pozneje je »siromak« izvedel, da agent sploh ni mislil zidati hiše, ampak je bila to samo zvijača.

r **Telefon brez žic.** Iz Rima poročajo listom: Na Korsiki delajo poizkuse z brezžičnim telefonom. Telefonske stanice so enake višine, namreč 150 metrov. Telegrami s 150 do 200 besed so se čisto dobro čuli. S poizkusi nadaljujejo.

r **Vezuv se je skrčil.** Iz Lugana poročajo listom: Poslednji izbruh Vezuva je imel za posledico, da se je žrelo znatno znižalo. Zadnje večje bluvanje starca Vezuva je znižalo najvišjo njegovo točko s 1335 metrov na 1223, dočim se je svet v njegovem podnožju, namreč tam, kjer se je lava stekala, dvignil za 150 čevljev.

r **Cena živila na Italijanskem.** Sredi meseca septembra so se v Rimu prodajala živila po naslednjih cenah: Moka kg po 0,80 lir, kruh kg po 0,85 lir, navadni makaroni kg po 1,20 lir, prvovrstni makaroni kg po 1,40 lir, braziljanski fižol kg po 0,70 lir, severnoameriški fižol kg po 0,75 lir, navadno rdeče vino liter po 1,90 lir, navadno belo vino liter po 1,70 lir, prvovrstno rimsko vino liter po 2,90 lir, olje liter po 5 Rr, maslo kg po 12,50 lir.

r **Malto premoaga.** Iz Zgornje Šlezije javljajo, da je dobava premoga zelo zastala. Zdaj se dobavlja samo 3337 vagonov, nasproti 13.000 vagonov v mirnem času in 10.000 vagonov za časa vojne. Tudi iz Westfalske ne prihajajo ravno povoljni glasovi. Zaloge v Berlinu so se zmanjšale. Za Avstrijo bodo dobavili premog iz Gorenje Šlezije.

»Zate ni to nič čudnega,« je dejala Hemangini, »zakaj ta hiša pripada tvojim bližnjim sorodnikom! Toda kaj je z menoj? Povem ti odkrito, da ne morem ostati tu.« Nato me je prišla za roko in dejala: »Kaj meni, ljubica?«

Privila sem jo na srce, dejala pa nisem ničesar. Teta je bila v veliki zadregi. Videla je, da ne obvladuje položaja. Zato je dejala, da se gresta ona in njena nečakinja kopat.

»Ne! Midve bova šli skupaj,« je dejala Hemangini in se me je oklenila. Teta se je udala, iz strahu, da se ne bi nečakinji uprle, če bi jo poskušala odpeljati samo.

Na poti do reke me je vprašala Hemangini: »Zakaj nimaš nič otrok?«

Radi tega vprašanja sem bila iznenadena in sem odvrnila: »Kako naj ti odgovorim? Bog mi jih ni dal, to je vse.«

»Ne! To ni pravi vzrok,« je dejala Hemangini naglo. »Ti si se na ta ali oni način pregresila. Poglej mojo teto. Ona je brez otrok. Ker je njeno srce hudobno, mora biti tako. Tona kaka hudobija v tvojem srcu?«

Te besede so me ranile. Na to nisem mogla odgovoriti ničesar. Vzdihnila sem in sem se vprašala v samotni svoje duše: »Moj Bog! Ti veš za vzrok.«

»Ti zlata dobrota,« je vzdihnila Hemangini, »čemu vzdihuješ? Nihče ne vzame mojih besed za resno.«

In njen smeh je donel čez Reko.

V.

Kmalu sem zapazila, da moj mož zanemarlja svoje službene dolžnosti. Odklanjaj je ponudbe že vnaprej, četudi so bili bolniki v neposredni bližini.

Prej je prihajal samo opoldne in zvečer v notranje stanovanje. Z nepotrebno skrbjo se je pričel zanimati za to, kako se počuti njegova teta in jo je obiskoval vsak hip čez dan. Vedela sem, kdaj je prišel v njeno sobo, ko je začela teta klicati Hemangini, naj prinese kozarec vode. Spočetka je deklica ubogala, potem pa je odpovedala pokorščinu popolnoma.

(Dalje.)